

II

(Vorbereidende besluiten)

COMMISSIE

Voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de bescherming op het werk van de zwangere en de kortelings bevallen vrouw

COM(90) 406 def. — SYN 303

(Door de Commissie ingediend op 18 september 1990)

(90/C 281/04)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 118 A,

Gezien het na raadpleging van het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats ingediende voorstel van de Commissie,

In samenwerking met het Europese Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat in artikel 118 A van het Verdrag is bepaald dat de Raad door middel van richtlijnen minimumvoorschriften vaststelt ten einde de verbetering, met name van de werkomgeving, te bevorderen om een beter niveau van bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te garanderen;

Overwegende dat de onderhavige richtlijn geen rechtvaardiging voor een eventuele verlaging van de in de onderscheiden Lid-Staten reeds bereikte beschermingsniveaus kan bieden, daar de Lid-Staten zich krachtens het Verdrag beijveren om de verbetering van de op dit gebied bestaande omstandigheden te bevorderen en zich de harmonisatie bij de verbetering van die omstandigheden ten doel stellen;

Overwegende dat, volgens genoemd artikel, met deze richtlijnen dient te worden vermeden dat zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen worden opgelegd dat daarmee de oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote bedrijven wordt belemmerd;

Overwegende dat krachtens Besluit 74/325/EEG van de Raad (1), laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van Spanje en Portugal, het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de bescherming van de gezondheid op de arbeidsplaats met het oog op het uitwerken van voorstellen op dit gebied door de Commissie geraadpleegd wordt;

Overwegende dat elf Staatshoofden en regeringsleiders van de Lid-Staten van de Europese Gemeenschap op 9 december 1989 te Straatsburg het Gemeenschapshandvest van sociale grondrechten van de werkenden hebben goedgekeurd;

Overwegende dat in artikel 19 van dit Handvest is vastgelegd dat „alle werkenden recht hebben op een toereikende bescherming van hun gezondheid en hun veiligheid, in het bijzonder op hun arbeidsplaats” en dat „adequate maatregelen dienen te worden getroffen om de geleidelijke harmonisatie van de op dit gebied bestaande situaties voort te zetten”;

Overwegende dat de Commissie zich in haar actieprogramma voor de tenuitvoerlegging van het Gemeenschapshandvest van sociale grondrechten van de werkenden onder meer tot taak heeft gesteld bij de Raad een richtlijn inzake de bescherming op het werk van de zwangere vrouw ter vaststelling in te dienen;

Overwegende dat in artikel 15 van Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk (2) is bepaald dat bijzonder kwetsbare risicogroepen tegen voor hen specifieke gevaren moeten worden beschermd;

Overwegende dat de zwangere en de kortelings bevallen werkneemsters in vele opzichten als een groep met speciale risico's moeten worden beschouwd; dat met betrekking tot hun gezondheid en veiligheid maatregelen moeten worden getroffen;

Overwegende dat met de toestand van zwangere en met die van kortelings bevallen vrouwen gepaard gaande vermoeidheid het noodzakelijk maakt dat in die omstandigheden verkerende vrouwen gedurende een bepaalde periode hun beroepswerkzaamheden kunnen onderbreken; dat hun bijgevolg de mogelijkheid daartoe moet worden geboden;

(1) PB nr. L 185 van 9. 7. 1974, blz. 15.

(2) PB nr. L 183 van 29. 6. 1989, blz. 1.

Overwegende dat de ergonomische moeilijkheden die werkneemsters aan het einde van hun zwangerschap op hun werkplek ondervinden enerzijds, alsmede hun speciale behoeften in verband met hun toestand anderzijds, van dien aard zijn dat erin moet worden voorzien dat zij gedurende een passende periode vóór de bevalling hun arbeid mogen onderbreken;

Overwegende dat de zwakke gezondheidstoestand van de werkneemsters onmiddellijk na de bevalling hen vatbaar maakt voor risico's op de werkplek; dat technische preventiemaatregelen dan mogelijk onvoldoende zijn om hun gezondheid en veiligheid te waarborgen; dat derhalve voor deze werkneemsters gedurende een passende periode na de bevalling in een arbeidsonderbreking dient te worden voorzien;

Overwegende dat bescherming van de gezondheid van de zwangere en de kortelings bevallen werkneemsters door arbeidsonderbreking illusoir zou zijn indien deze niet gepaard gaat met behoud van de rechten waaronder enkele van hen genoopt zouden zijn een groot deel van hun arbeidsonderbreking prijs te geven om geen loon te behoeven derven; dat dientengevolge behoud van de rechten in verband met de arbeid, met inbegrip van het loon, voor de duur van deze onderbreking dient te worden gewaarborgd;

Overwegende dat deze richtlijn ten doel heeft de gezondheid van de zwangere, respectievelijk van de kortelings bevallen werkneemster in haar werkomgeving te beschermen; dat in dit verband rekening moet worden gehouden met de tussen de potentieel rechthebbende en haar werkgever bestaande arbeidsverhouding; dat het in die geest aan de Lid-Staten moet worden overgelaten het behoud van loon of de uitkering van een toelage te verbinden aan het bestaan van een arbeidsverhouding sinds het begin van de zwangerschap of, bij uitbreiding, aan het als werkloos ingeschreven zijn sedert het begin van de zwangerschap;

Overwegende dat voorts de bepalingen van deze richtlijn met betrekking tot de verplichte arbeidsonderbreking vóór de vermoedelijke datum van de bevalling, en ook daarna, geen nut zouden hebben indien deze arbeidsonderbreking niet met behoud van loon of uitkering van een equivalente toelage gepaard gaat; dat dientengevolge de bovengenoemde keuzemogelijkheid niet bij de verplichte periode van arbeidsonderbreking openstaat; dat de Lid-Staten de hiertoe benodigde maatregelen dienen te nemen;

Overwegende dat het risico van ontslag om redenen in verband met hun toestand een nadelige uitwerking kan hebben op de lichamelijke en geestelijke toestand van zwangere en van kortgeleden bevallen werkneemsters; dat dientengevolge ontslag van zwangere of van kortgeleden bevallen werkneemsters om redenen in verband met hun toestand moet worden verboden;

Overwegende dat om passende maatregelen ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van zwangere werkneemsters te kunnen vaststellen, de Lid-Staten de nodige maatregelen dienen te nemen om van tevoren de risico's welke vooral deze werkneemsters kunnen lopen, overeenkomstig artikel 6 van Richtlijn 89/391/EEG te evalueren; dat het in aller belang is dat de resultaten van deze evaluatie aan de sociale partners worden medegedeeld;

Overwegende dat bepaalde soorten arbeid en bepaalde arbeidsvoorwaarden de gezondheid van de zwangere en zogende werkneemsters nadelig zouden kunnen beïnvloeden; dat derhalve ervoor zorg moet worden gedragen dat hun arbeidsvoorwaarden en werktijden adequaat worden aangepast;

Overwegende dat voorts nachtarbeid de lichamelijke en geestelijke gezondheid van zwangere werkneemsters die werk verrichten dat bijzondere risico's of een grote lichamelijke of mentale spanning meebrengt, kan schaden; dat dus maatregelen ter vermindering van deze risico's moeten worden genomen;

Overwegende dat, daar blootstelling van zwangere en zogende werkneemsters aan bepaalde fysieke, chemische of biologische agentia alsmede aan bepaalde procédés de gezondheid van deze werkneemsters nadelig kan beïnvloeden, derhalve de uitvoering van werkzaamheden waarbij zwangere werkneemsters aan deze agentia of procédés worden of kunnen worden blootgesteld, moet worden verboden;

Overwegende dat de maatregelen ter bescherming van de gezondheid van zwangere en van kortelings bevallen werkneemsters geen afbreuk mogen doen aan de plaats van de vrouw op de arbeidsmarkt; dat in dit perspectief de bepalingen van de onderhavige richtlijn evenmin afbreuk doen aan die van de richtlijnen van de Raad op het gebied van gelijke behandeling van mannen en vrouwen,

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

AFDELING I

Toepassingsgebied en definitie

Artikel 1

De onderhavige richtlijn is een bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG en heeft ten doel maatregelen ten uitvoer te leggen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van zwangere en van kortelings bevallen werkneemsters.

Artikel 2

Voor de doeleinden van deze richtlijn wordt verstaan onder „zwangere werkneemster” en „kortelings bevallen werkneemster”: iedere zwangere of kortelings bevallen werkneemster die, hetzij rechtstreeks hetzij door tussenkomst van een arts of van een bevoegde medische instantie, overeenkomstig de wettelijke bepalingen of nationale praktijken haar werkgever van haar toestand op de hoogte stelt.

AFDELING II

Arbeidsvoorwaarden*Artikel 3*

1. Onverminderd de bepalingen van artikel 6 van Richtlijn 89/391/EEG, nemen de Lid-Staten de nodige maatregelen om de bescherming van de zwangere werkneemsters tegen de hen vooral tijdens het werk treffende risico's te waarborgen. Daartoe zorgen de Lid-Staten ervoor dat de op het gebied van gezondheid en veiligheid bevoegde instanties de weerslag van het door deze werkneemsters verrichtte werk op de zwangerschap evalueren, enerzijds wat de aard en de mate van blootstelling aan elke chemische, fysische of biologische agens betreft en anderzijds wat de bewegingen en houdingen, de verplaatsingen en de geestelijke en lichamelijke vermoeidheid in verband met de werkzaamheden van deze werkneemsters betreft.

Deze evaluaties moeten de werkgevers en de werknemers ter kennis worden gebracht om hen over mogelijke risico's in te lichten.

2. De Lid-Staten nemen maatregelen opdat de zwangere of de zogende werkneemsters, wanneer hun soort werk hun gezondheid en hun veiligheid in gevaar kan brengen, een aanpassing van hun arbeidsvoorwaarden en/of van hun werktijden verkrijgen, hetgeen in voorkomend geval ertoe kan leiden dat zij een andere arbeidsplaats krijgen. In dit geval blijven hun loon en de rechten in verband met de arbeid behouden.

3. De Lid-Staten nemen maatregelen om te waarborgen dat er voor nachtarbeid voor de werkneemsters die anders dergelijk werk zouden moeten verrichten, een andere oplossing wordt geboden:

a) vóór en na de geboorte van een kind gedurende een periode van ten minste zestien weken waarvan ten minste acht weken vóór de vermoedelijke bevallingsdatum;

b) op overlegging van een medisch attest dat voor de gezondheid van moeder of kind de noodzaak daarvan behelst, gedurende andere perioden, namelijk:

i) tijdens de zwangerschap;

ii) gedurende een tijdsverloop aansluitend op de overeenkomstig punt a) vastgelegde periode na de geboorte van een kind, waarvan de duur zal worden vastgesteld door de bevoegde instantie na raadpleging van de meest representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties.

4. De in lid 3 bedoelde maatregelen kunnen overplaatsing naar werk overdag wanneer zulks mogelijk is, de toekenning van uitkeringen van sociale zekerheid of een verlenging van het moederschapsverlof inhouden. De rechten in verband met de arbeid blijven in dit geval behouden.

Artikel 4

1. De Lid-Staten nemen de nodige maatregelen opdat de zwangere werkneemsters geen werk verrichten dat hen aan in bijlage I genoemde agentia of procédés blootstelt of kan blootstellen. In geen geval mogen de zwangere werkneemsters blootgesteld worden aan te voorzijene overschrijdingen van grenswaarden van beroepsblootstelling aan andere agentia.

2. De Lid-Staten nemen maatregelen opdat de zogende werkneemsters geen werk verrichten dat hen aan de in bijlage II opgesomde agentia en procédés blootstelt of kan blootstellen.

3. Indien overplaatsing naar ander werk technisch en objectief niet mogelijk is, krijgen de betrokken werkneemsters een betaalde arbeidsonderbreking voor de duur van de volledige periode die voor de bescherming van hun gezondheid noodzakelijk wordt geacht. De rechten in verband met de arbeid blijven gedurende deze periode behouden.

AFDELING III

Arbeidsonderbreking, arbeidsduur en rechten in verband met de arbeid*Artikel 5*

1. De Lid-Staten nemen de nodige maatregelen opdat de in artikel 2 bedoelde vrouwen een arbeidsonderbreking van ten minste veertien ononderbroken, over de periode vóór en na de bevalling te spreiden weken krijgen met behoud van loon en/of betaling van een equivalente toelage. De spreiding van de arbeidsonderbreking wordt aan de keuze van de rechthebbende gelaten, overeenkomstig de nationale wetgevingen en praktijken.

Eventuele ziekteperiodes gedurende de arbeidsonderbreking worden in deze 14 weken niet meegerekend; deze ziekteperiodes blijven onderworpen aan het in geval van ziekte toepasselijke stelsel.

2. Het staat de Lid-Staten vrij om een niet volledig doorbetaalde arbeidsonderbreking van meer dan veertien weken toe te staan, mits een equivalent beschermingsniveau wordt gewaarborgd; in dit geval mag het loon en/of de equivalente toelage voor de gehele rustperiode niet minder bedragen dan 80 % van het loon van de rechthebbende, in voorkomend geval binnen de grens van een in de nationale reglementering gesteld maximum.

3. De Lid-Staten nemen de nodige maatregelen opdat aan iedere zwangere werkneemster een verplichte arbeidsonderbreking met behoud van loon wordt toegestaan, welke arbeidsonderbreking een periode van ten minste twee weken vóór de vermoedelijke bevallingsdatum bestrijkt.

4. Het staat de Lid-Staten vrij om het recht op loon en/of de uitkering van de in lid 1 omschreven toelage aan de voorwaarde te verbinden dat de betrokken werkneemsters hebben gewerkt of ten minste aan het begin van hun zwangerschap als werkloos waren ingeschreven; deze vrijheid staat niet open voor de in lid 3 omschreven verplichte periode van onderbreking.

5. De Lid-Staten nemen de nodige maatregelen opdat de zwangere werkneemsters recht hebben op verlof zonder loonderving om zwangerschapsonderzoek te kunnen ondergaan indien dit onderzoek slechts binnen de werktijd kan geschieden.

Artikel 6

1. Het behoud van de rechten in verband met de arbeid moet worden gewaarborgd gedurende de gehele duur van de arbeidsonderbreking als bedoeld in artikel 5, lid 1.

2. De Lid-Staten nemen de nodige maatregelen voor een verbod van ontslag van de in artikel 2 bedoelde vrouwen om redenen in verband met hun toestand gedurende de periode vanaf het begin van hun zwangerschap tot en met het einde van de in artikel 5, lid 1, bedoelde arbeidsonderbreking.

AFDELING IV

Slotbepalingen

Artikel 7

In geval van geschil betreffende de toepassing van de bepalingen van deze richtlijn dat zich gedurende de door deze gedekte beschermingsperiode voordoet, waken de Lid-Staten ervoor dat in de procedureregels met de specifieke situatie van de betrokken werkneemsters rekening wordt gehouden, vooral wat de bewijslast betreft.

Artikel 8

De strikt technische aanpassingen van de bijlagen naar gelang van de technische vooruitgang en de evolutie van de internationale regelingen of specificaties en van de kennis op het gebied van de onderhavige richtlijn, worden vastgesteld volgens de in artikel 17 van Richtlijn 89/391/EEG voorziene procedure.

Artikel 9

1. De Lid-Staten doen uiterlijk op 31 december 1992 de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om aan deze richtlijn te voldoen of dragen ervoor zorg dat de sociale partners langs de weg van overeenkomsten de nodige bepalingen in werking doen treden, waarmee de Lid-Staten evenwel niet worden ontslagen van de verplichting om de bij deze richtlijn gestelde uitkomsten te bereiken. De Lid-Staten stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de Lid-Staten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

2. De Lid-Staten delen de Commissie de tekst mede van zowel de bepalingen van intern recht die op het onder deze richtlijn vallende gebied reeds zijn vastgesteld als die welke zij op dat gebied zullen vaststellen.

Artikel 10

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

BIJLAGE I

LIJST VAN DE IN ARTIKEL 4, LID 1, BEDOELDE AGENTIA EN PROCÉDÉS

1. Agentia

a) *Fysische agentia*

Werkzaamheden welke voor het embryo of de foetus nadelige beweging veroorzaken of kunnen veroorzaken. Werkzaamheden welke een lichamelijke blootstelling die groter is dan de atmosferische druk veroorzaken of kunnen veroorzaken.

b) *Biologische agentia*

Biologische agentia van groep III en IV in de zin van artikel ... van Richtlijn 90/.../EEG alsmede de volgende biologische agentia, behalve indien het bewijs bestaat dat de vrouw door haar immunisatie-toestand voldoende tegen deze agentia beschermd is:

- toxoplasma;
- rode-hondvirus;
- mazelenvirus;
- listeria;
- neisseria gonorrhoe;
- cytomegalovirus;
- treponema pallidum;
- myxovirus en paramyxovirus;
- enterovirus (echo-coxsackie);
- Epstein-barrvirus.

c) *Chemische agentia*

De volgende chemische agentia:

- de overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG (etikettering van chemische stoffen) als R₄₀, R₄₅, R₄₆ en R₄₇ geëtiketteerde stoffen;
- de chemische agentia uit bijlage I van Richtlijn 90/394/EEG betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's in verband met blootstelling aan carcinogene agentia tijdens het werk;
- thiofosforesters;
- mercurium;
- nitraat- en chloornitraatderivaten van benzeenkoolwaterstoffen;
- asbest;
- antimetabole geneesmiddelen.

2. Procédés

Zwangere vrouwen mogen niet worden blootgesteld aan de industriële procédés zoals opgesomd in bijlage I van Richtlijn 90/394/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's in verband met blootstelling aan carcinogene agentia tijdens het werk.

BIJLAGE II

LIJST VAN DE IN ARTIKEL 4, LID 2, (zogende vrouwen) BEDOELDE AGENTIA EN PROCÉDÉS

1. Agentia:

a) *Fysische agentia*

- werkzaamheden in hyperbare atmosfeer (caissons en diepzeeduiken);
- ondergrondse werkzaamheden (mijnen).

b) *Biologische agentia*

Biologische agentia van de groepen III en IV in de zin van artikel ... van Richtlijn 90/.../EEG alsmede de volgende biologische agentia, behalve indien het bewijs bestaat dat de vrouw door haar immunisatie-toestand voldoende tegen deze agentia beschermd is:

- myxovirus en paramyxovirus;
- enterovirus (echo-coxsackie).

c) *Chemische agentia*

De volgende chemische agentia:

- de overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG (etikettering van chemische stoffen) als R₄₀ en R₄₅ getiketteerde stoffen;
- de chemische agentia van bijlage I van Richtlijn 90/394/EEG betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's in verband met blootstelling aan carcinogene agentia tijdens het werk;
- lood en zijn samenstellingen;
- mercurium en zijn samenstelling;
- antimitotische geneesmiddelen;
- chloorhoudende oplosmiddelen;
- kooldisulfide;
- benzeen en verbindingen daarvan;
- orgaanchloorhoudende pesticiden;
- PCB;
- chemische agentia met formele en gevaarlijke huidpenetratie.

2. Procédés

Zogende vrouwen mogen niet worden blootgesteld aan de industriële procédés zoals opgesomd in bijlage I van Richtlijn 90/394/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's in verband met blootstelling aan carcinogene agentia tijdens het werk.